

Virtuaalikirjastosta Tieteen linkkitaloksi

Vuonna 2004 tapahtui Virtuaalikirjastossa paljon. Aikaisemmasta useamman tietokannan järjestelmästä siirryttiin keskitetympään ratkaisuun. Myös nimi uusittiin. Perusidea säilyi – Tieteen linkkitalo on kotimaiselle tiedeyhteisölle suunnattu internet-aihehakemisto.

Vuoden 2005 alussa palveluun¹ on kuvattu valikoituja internet-resursseja 24 alalta, kaikkiaan 9500 viitettä². Se on kytköksissä NELLI-tiedonhakuportaaliin³ ja Renardukseen⁴, eurooppalaiseen aihehakemistojen hakuportaaliin.

Muutoksia ylläpitäjissä ja aihealueissa

Tieteen linkkitalon toiminnassa on mukana 15 organisaatiota:

Jyväskylän ammattikorkeakoulun kirjasto
Jyväskylän yliopiston kirjasto
Eduskunnan kirjasto
Helsingin kauppakorkeakoulun kirjasto
Kuopion yliopiston kirjasto
Laurea-ammattikorkeakoulun kirjasto
Oulun yliopiston kirjasto
Sibelius-Akatemian kirjasto
Stakes tietopalvelu (Sosiaali- ja terveystieteen tutkimus- ja kehittämiskeskus)
Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjasto
Svenska handelshögskolans bibliotek
Teatteri- ja tanssialan keskuskirjasto
Tilastokirjasto
Viikin tiedekirjasto (Helsingin yliopisto)
Yhdyskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutuskeskuksen kirjasto

Uutena organisaationa tuli mukaan vuonna 2004 Laurea-ammattikorkeakoulun kirjasto.

Työn Virtuaalikirjastossa lopettivat vuonna 2004 Tampereen yliopiston, Taideteollisen korkeakoulun ja Teknillisen korkeakoulun kirjastot. Oulun yliopiston kirjasto luopui aihealueiden ylläpidosta, mutta on edelleen mukana Tieteen linkkitalon toiminnassa ylläpitämällä kansallista Renardus-palvelinta, jonka kautta linkkitalon viitteet saadaan haettaviksi Renarduksesta.

¹ <http://www.linkkitalo.fi>

² Tieteen linkkitalon varsinaisessa tietokannassa on 6100 viitettä. Palveluun kytketyssä Eduskunnan kirjaston Elki-hakemistossa (<http://www.eduskunta.fi/kirjasto/Elki/elki.html>) on 3400 viitettä.

³ <http://www.nelliportaali.fi>

⁴ <http://www.renardus.org>

Kirjastot ilmoittivat pääsyiksi toiminnasta luopumiseen resurssipulan, osin yhdessä kiristyneen taloudellisen tilanteen kanssa – aihealueiden viitekokoelmien pitäminen laadukkaina ja ajantasaisina vaatii runsaasti asiantuntijatyötä, varsinkin jos aihealueita ja viitteitä on paljon. Resurssipulaa lisää se, että Virtuaalikirjaston toimiaikana on kirjastoihin tullut paljon lisätyötä elektronisten tietoineistojen määrän kasvaessa. Vetäytymistä perusteltiin myös sillä, että Virtuaalikirjaston aihehakemistojen aineistot ovat saatavissa nykyisin muista hakupalveluista ja myös kirjastojen omilta tiedonhankinnan sivuilta. Yhtenä syynä luopumiseen ilmoitettiin myös havainnot Virtuaalikirjaston vähäisestä käytöstä (Ks. Luku Käyttö ja arviointi).

Koska neljä kirjastoa lopetti aihealueiden ylläpidon, aihealuemäärä putosi. Nämä alat katosivat palvelusta:

Kulttuuri, kieli ja kasvatus

Aate- ja oppihistoria
Arkeologia
Arkkitehtuuri, sisustusarkkitehtuuri ja huonekalusuunnittelu
Elokuva-, lavastus- ja valokuvataide
Graafinen suunnittelu ja uusi media
Keramiikka ja lasi
Kirjastoala ja informaatiotutkimus
Muoti, pukutaide ja vaatetussuunnittelu
Saamen kieli ja kulttuuri
Suomen historia
Taidekasvatus
Tekstiilitaide
Teollinen muotoilu ja taidekäsityö
Viestintä ja journalismi
Virtuaaliyliopisto

Yhteiskunta ja talous

Sosiaalipolitiikka
Sosiologia ja sosiaalipsykologia

Terveys ja hyvinvointi

Geriatria

Luonnontieteet ja tekniikka

Avaruustutkimus
Ekologia
Elektroniikka ja tietoliikennetekniikka
Energiatekniikka
Fysiikka
Geologia
Kemia - makromolekyylisen rakennetutkimus
Maantiede
Matematiikka

Puunjalostustekniikka
Teknillinen mekaniikka
Tietojenkäsittelyoppi
Tietokoneet ja tietojenkäsittely
Ympäristönsuojelutekniikka

Uutena alana tuli mukaan Laurea-ammattikorkeakoulun kirjaston toimittama turvallisuusala. Aikaisemmin, toukokuussa liitettiin Virtuaalikirjastoon Viikin tiedekirjaston tekemä aihekokonaisuus "eläinlääketiede, maatalous- ja metsätiede". Se siirtyi Jyväskylän ROADS-tietokantaan pohjoismaisesta NOVAGate-aihehakemistosta, jonka toiminta loppui syksyllä 2003.

Nykyinen aihealueista on seuraavanlainen:

Kulttuuri, kieli ja kasvatus

Kasvatus ja koulutus
Kirjallisuudentutkimus
Kulttuurien tutkimus
Sovelttava kielitiede
Suomalainen taidemusiikki, jazz ja kansanmusiikki
Teatteri ja tanssi

Yhteiskunta ja talous

Taloustieteet
Tilastot
Turvallisuusala
Yhdyskunta- ja aluesuunnittelu
EU, laki ja oikeus, politiikka, julkinen hallinto

Terveys ja hyvinvointi

Alkoholi, huumeet ja muut päihteet
Farmasia
Gerontologia
Hoitotiede ja terveydenhuolto
Kliininen ravitsemustiede
Liikuntatiede
Molekulaarinen lääketiede ja geeniterapia
Neurotieteet
Psykologia
Seksologia
Ympäristöterveys

Luonnontieteet ja tekniikka

Eläinlääketiede, maatalous- ja metsätieteet
Hydrobiologia ja limnologia

Viitemäärä putosi 12 000:sta 9 500:aan, aihealueiden määrä 56:sta 24:een. Eniten aihealueita katosi ryhmistä "kulttuuri, kieli ja kasvatus" (15) ja "luonnontieteet ja tekniikka" (14).

Tällä hetkellä suurin yksittäinen aihealue on tilastot, sisältäen 3200 viitettä, ollen näin kansainvälisestikin merkittävä internetistä saatava tilastotiedon lähde.⁵

Muutoksia järjestelmässä

Virtuaalikirjasto oli hajautettu systeemi. Sen teknisenä perustana olivat ROADS-ohjelmistoon⁶ pohjautuvat viitetietokannat. Vuoden 2004 alussa Virtuaalikirjastossa oli 5 kotimaista ROADS-tietokantaa. Ne sijaitsivat Jyväskylän yliopiston kirjastossa, Kuopion yliopiston kirjastossa, Oulun yliopiston kirjastossa, Helsingin kauppakorkeakoulun kirjastossa ja Tilastokirjastossa. Näistä tietokannoista pystyi hakemaan yhtäaikaaisesti tietoa Virtuaalikirjaston etusivun kautta, tämä monihaku toimi Oulun yliopiston kirjaston palvelimelta käsin. Lisäksi Virtuaalikirjastoon kuului Eduskunnan kirjaston Elki-tietokanta, joka toimii Trip Highway -ohjelmistolla.

Virtuaalikirjaston kehittämisryhmä päätti kokouksessaan 11.12.2002, että Virtuaalikirjastoon tehdään uusi, keskitetty tekninen ratkaisu.

Keskitetyssä mallissa tekninen ylläpitäminen on kustannustehokkaampaa, päällekkäiseltä työltä vältytään. Myös metadataformaatin yhtenäisyys voidaan varmistaa paremmin. Tämä on oleellista tiedonhaun kannalta.

Yhteen tietokantaan perustavassa ratkaisussa myös kehitystyö on helpompaa - tämä koskee esim. ohjelmistoon liittyviä päivityksiä, metadataformaatin muokkaamista, uusien aihealueiden lisäämistä, käyttöliittymän kehittämistä ja Virtuaalikirjaston kytkemistä toisiin tiedonhakupohjaisiin. Toimenpiteet kohdistuvat yhteen kokonaisuuteen eivätkä useisiin paikallisiin, hieman erilaisiin Virtuaalikirjasto-tietokantojen versioihin.

Muutospaineita Virtuaalikirjaston teknisen perustan uusimiselle aiheutti myös se, että ROADS-ohjelmiston kehitys oli loppunut. Tämän takia esimerkiksi ROADS-tietokantojen pitäminen toimintakuntoisena www-palvelimien ohjelmistojen päivittyessä uusiin versioihin vaati yhä enemmän virittelyä.

Virtuaalikirjasto haki keväällä 2003 opetusministeriön tietoyhteiskuntarahoista apurahaa keskitetyn ratkaisun toteuttamiseen. Lisäksi haettiin apurahaa koordinoitaviin, palvelinten ylläpitoon ja Renardus-palvelun johtoryhmän toimintaan osallistumiseen.

Opetusministeriö myönsi rahoitusta 32 000 euroa, joten uudistushanke voitiin aloittaa. Syksyllä 2003 hankkeelle määriteltiin työryhmä. Siihen kuuluivat o.t.o.-pohjalta:

päsuunnittelija Risto Heikkinen, Jyväskylän yliopiston kirjasto
informaatikko Tapani Kemppainen, Oulun yliopiston kirjasto
informaatikko Heikki Laitinen, Kuopion yliopiston kirjasto
kirjastonhoitaja Kristiina Näyhö, SKS:n kirjasto
atk-suunnittelija Tapio Ryhänen, Oulun yliopiston kirjasto

⁵ Eduskunnan kirjaston Elki-hakemiston (<http://www.eduskunta.fi/kirjasto/Elki/elki.html>) 3400 viitettä ovat usealta aihealueelta .

⁶ <http://roads.sourceforge.net/downloads.php>

informaatikko Maria Söderholm, Yhdyskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutuskeskuksen (TKK) kirjasto.

Myöhemmin ryhmää täydennettiin, mukaan tulivat:

atk-suunnittelija Esa Kaarakainen
ulkoasun suunnittelija Manne-Sakari Mustonen

Hankkeen ohjausryhmänä toimi Virtuaalikirjaston kehittämisryhmä, joka kokoontui neljä kertaa vuoden 2004 aikana tekemään hankkeeseen liittyviä linjauksia.

18.3. SKS:n kirjastossa
25.5. Viikin tiedekirjastossa
26.8. Jyväskylän yliopiston kirjastossa
22.11. Tilastokirjastossa

Metadatformaatin määrittelyyn osallistui sisällönkuvailutyöryhmä (Kristiina Näyhö, Päivikki Karhula, Mirja Laitinen, Risto Heikkinen).

Hanke eteni seuraavasti vuoden vaihteesta 2003 alkaen:

Talvi (joulu-tammi-helmi 2003 - 2004)

- hankkeen työryhmän kokous 12.12., syksyllä 2003 tehtyjen määritysten tarkistaminen
- Esa Kaarakainen aloittaa työnsä atk-suunnittelijana
- ohjelmistojen vertailu

Kevät (maalis-huhti-touko 2004)

- ohjelmiston valinta (SPT, Scout Portal Toolkit: <http://scout.wisc.edu/Projects/SPT/>)
- metadatformaatin perustaksi Dublin Core
- metadatformaatti ja aineiston siirrossa huomioon otettavat asiat (aikaisempi formaatti oli ROADS/IAFA-template)
- ohjelmiston asentaminen Kuopion palvelimelle
- kaksikielisyyden lisääminen käyttöliittymän toiminnallisuuteen
- toiminnallisuuden tarkentaminen, rakennemalli (lähtökohtana yksinkertaisuus, selkeys)
- päätös Virtuaalikirjaston nimen muuttamisesta (nimi Virtuaalikirjasto oli saanut kritiikkiä, se sekoittui yleiseen virtuaalikirjaston käsitteeseen ja aiheutti sekaannusta eri yhteyksissä).

Kesä (kesä-heinä-elo 2004)

- SPT:n metadata-alusta ja ylläpitomake uuden palvelun tarpeita vastaavaksi
- aineiston siirtotesti, tarkennukset metadatformaattiin ja siirron yksityiskohtiin

- ulkoasun suunnittelija Manne-Sakari Mustonen aloittaa työnsä tekemällä useita ulkoasumalleja
- ulkoasumalleista valitaan yksi jatkokehittelyyn
- ehdotukset uusista nimistä kesäkuun loppuun mennessä
- päätetään uudesta nimestä: "Tieteen linkkitalo – Science Linkhouse" (muita ehdotuksia: Virvelikokoelma, Virvelikirjasto, Kampusten linkkikirjasto, Kampuksen linkkikirjasto)
- uuden palvelun ylläpidon rooleja määritellään

Syksy (syys-loka-marras 2004)

- ulkoasumallin siirto järjestelmään, toiminnallisten ja rakenteeseen liittyvien ratkaisujen toteuttamista (mm. sanankatkaisu, linkkitarkistustoiminto)
- domain www.linkkitalo.fi rekisteröidään käyttöön
- metadataformaatin virittelyä
- aineiston siirto uuteen järjestelmään
- ulkoasu valmiiksi, esitepohjat
- käyttöliittymän tekstit (englanninnokset: Liisa Hughes, JYK)
- pienimuotoinen käyttäjätestaus JYK:n henkilökunnalla
- toiminnallisuuden ja ulkoasun virittely

Talvi (joulu-tammi-helmikuu 2004 - 2005)

- ylläpitopuolen toiminnallisuuden virittely
- yhteys NELLI- ja Renardus-portaaleihin
- julkistaminen ja entisen järjestelmän alasajo 10.12.
- tiedotepohjat, esitteet -> tiedotus
- ylläpitokoulutus ja ylläpidon ohjeistus
- järjestelmän dokumentaatio

Käyttö ja arviointi

Kaksi aihealueiden ylläpidon jättäneistä organisaatioista ilmoitti yhdeksi syyksi luopumiseen havainnot Virtuaalikirjaston vähäisestä käytöstä.

Havainnot saavat todistusvoimaa, kun katsotaan kuukausittaisia keskimääräisiä kävijämääriä, jotka on saatu Virtuaalikirjaston suomen- ja englanninkielisten etusivujen laskurien mukaan. Käyttö on vähentynyt lukujen mukaan kolmanneksen neljässä vuodessa. Varsinaista käyttömäärää nämä luvut eivät kuitenkaan kerro, sillä palvelua käytetään myös suoraan alakohteisilta sivuilta.

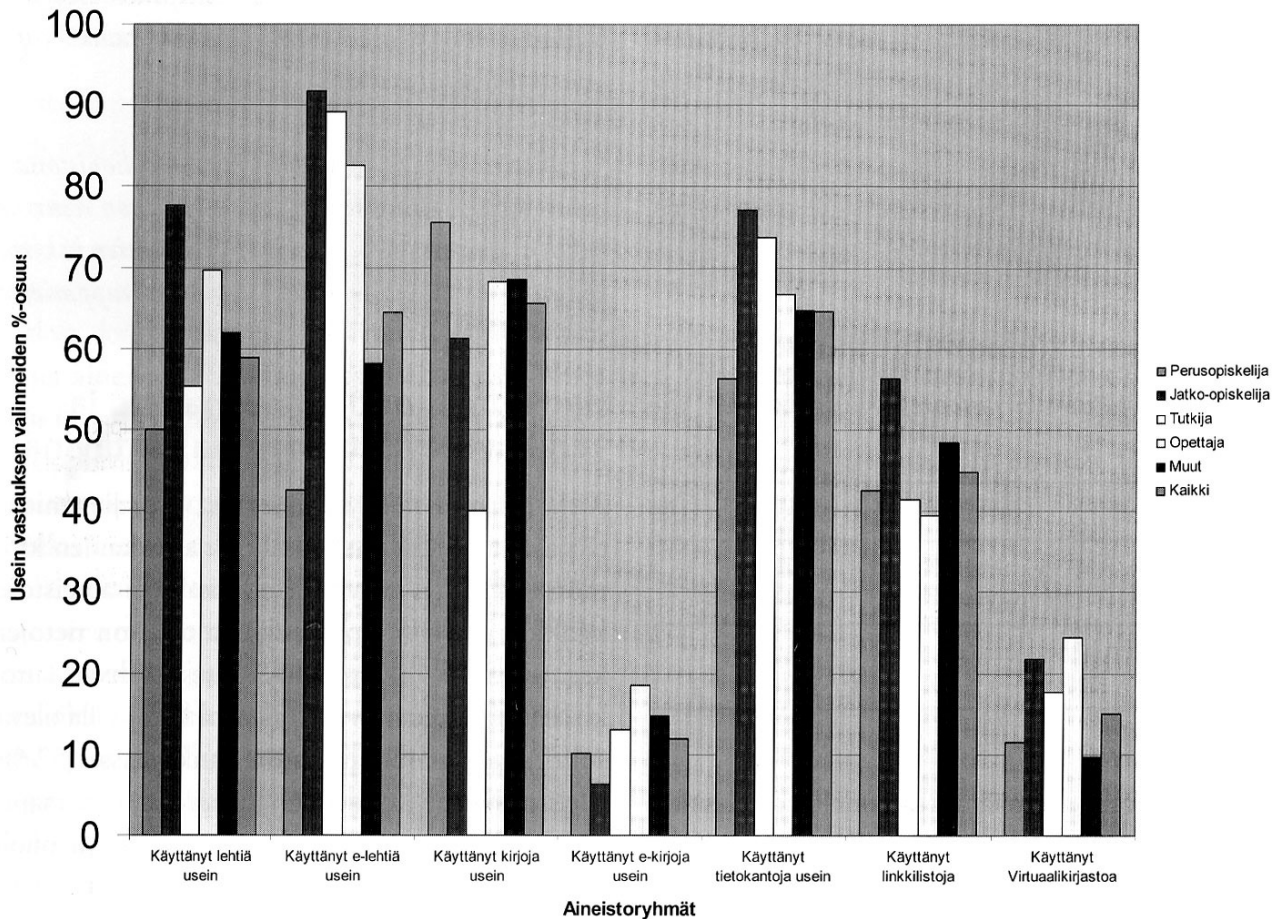
vuosi	kuukausittainen kävijämäärä
2001	6100
2002	5800
2003	5000
2004	4000 ⁷

⁷ Vuoden 2004 luvun laskennassa oli mukana vain tiedot 10:ltä kuukaudelta, tammikuusta lokakuuhun.

Luvuista ei myös kannata vetää suoraan johtopäätöksiä, että Tieteen linkkitaloa ei pidettäisi merkittävän tiedonlähteenä, sillä vastakkaisia perusteitakin on.

Signumin (4/2004) artikkelissa "Aineistojen saatavuus tutkimuskohteena – mitä opiskelija, opettaja ja tutkija tarvitsee" Jarmo Saarti ja Tuuli Ovaska esittelevät Kuopion yliopiston kirjastossa vuoden 2004 alussa tehdyn käyttäjäkyselyn tuloksia. Kirjoja, painettuja ja elektronisia lehtiä ja tietokantoja käytetään usein, mutta niin myös internet-tiedonhaun kannalta tärkeitä linkkilistoja ja niihin verrattavaa Virtuaalikirjastoa. Yksittäisenä erikseen nimettynä palveluna Virtuaalikirjaston käytön voidaan katsoa olevan runsasta – jaottelua palvelun mukaan ei ole muissa aineistoissa, mutta voidaan olettaa, että osuudet jakaantuvat niissäkin paljon yksittäisten palvelujen kesken.

Kuva 2. Useimmin käytetyt aineistot vastaajaryhmittäin

Kuva artikkelista "Aineistojen saatavuus tutkimuskohteena – mitä opiskelija, opettaja ja tutkija tarvitsee" Saarti, Jarmo; Ovaska, Tuuli (Signum 4/2004)

Vuotta aiemmin Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjasto teki kyselyn, jossa tutkittiin kirjallisuudenopiskelijoiden elektronisten aineistojen käyttöä ja suhtautumista sähköiseen tiedonhakuun. Kyselyyn vastasi 400 kirjallisuudenopiskelijaa eri puolilta Suomea. Kirjallisuudentutkimuksen

virtuaalikirjasto koettiin hyväksi tiedonhaun apuvälineeksi, palvelun tunnettuus arvioitiin huonoksi.⁸

Virtuaalikirjaston ja myöhemmin Tieteen linkkitalon merkittävyyttä ja näkyvyyttä tiedonhakuympäristössä voi arvioida sillä, miten se hyvin se löytyy internetistä. Tähän liittyen kerättiin Tieteen linkkitalon julkistamisen jälkeen informaatiota Googlesta, kuinka hyvin uusittu palvelu on linkittynyt internetissä. Kolme päivää ennen julkistamista (10.12.) ilmoitettiin Googlen palvelun URL-osoite. Oheinen taulukko kuvaa miten palvelun nimi on saanut osumia Googlen hauissa joulukuusta helmikuun loppuun.

pvm	haku "Tieteen linkkitalo" ja osumat muualta kuin www.linkkitalo.fi domainista	haku "Science Linkhouse" ja relevantit osumat .fi-domain-alueen ulkopuolelta
31.12.04	596	1
15.1.05	718	3
31.1.05	817	4
15.2.05	842	11
28.2.05	950	30

Luvuista päätellen uusittu palvelu on otettu hyvin vastaan, siihen on tehty linkkejä runsaasti ja nopeaan tahtiin.

Virtuaalikirjastossa ja edelleen Tieteen linkkitalossa on yksinkertainen palautelomake⁹, jolla on kerätty asiakkaiden mielipiteitä palvelusta. Lomakkeella voi antaa aineistoehdotuksia, antaa kommentteja ja arvioida kahdella yksinkertaisella kysymyksellä palvelua.

Vuoden 2000 alusta vuoden 2004 marraskuuhun lomakkeella saatiin 74 viestiä, joissa oli vastattu molempiin kysymyksiin. Vastaukset jakaantuivat seuraavasti:

	Kyllä	En / Ei
Löysitkö Virtuaalikirjastosta etsimääsi tietoa?	26 (35 %)	48 (65 %)
Oliko Virtuaalikirjastoa helppo käyttää?	38 (51 %)	36 (49 %)

Jos oletetaan, että palvelun käyttäjät reagoivat mieluummin palvelun epäkotiin kuin sen toimivuuteen, niin tuloksia voidaan pitää tyydyttävänä.

Tieteen linkkitaloa tutkitaan lisää. Vuoden 2005 aikana tehdään palvelun vaikuttavuusarviointi, siinä katsotaan sen asemaa suhteessa muihin Nelli-portaalin kautta käytettäviin tiedonlähteisiin.

⁸ Tuula Tirronen: Kirjallisuudenopiskelijat elektronisten aineistojen käyttäjinä
<http://www.finlit.fi/kirjasto/servaali/raportti.pdf>

⁹ <http://www.linkkitalo.fi/SPT--LeaveFeedback.php>

Tieteen linkkitalo tästä eteenpäin

Vuonna 2005 alkaa Virtuaalikirjaston / Tieteen linkkitalon 9. vuosi.

23 aihealuetta ylläpitää virkatyönä 45 henkilöä 14 organisaatiosta. Eniten ylläpitäjiä (13) on Eduskunnan kirjaston Elki-tietokannassa, aihekokonaisuudessa "EU, laki ja oikeus, politiikka, julkinen hallinto"; Viikin tiedekirjastossa (8), kokonaisuudessa "eläinlääketiede, maatalous- ja metsätieteet" sekä Tilastokirjastossa (7) aihealueessa tilastot. Muilla aloilla ylläpito hoituu 1-2 henkilön voimin.

Jyväskylän yliopiston kirjasto hoitaa aineiston ylläpidon tuen ja toiminnan käytännön koordinoinnin (mm. kokousten järjestäminen, vuosiraportit). Kuopio yliopiston kirjasto huolehtii toistaiseksi Linkkitalon teknisestä ylläpidosta (palvelimet, ohjelmisto), ja Oulun yliopiston kirjasto kansallisesta Renardus-palvelimesta.

Eduskunnan kirjaston Elki-tietokanta toimii edelleen omalla palvelimellaan Trip Highway -ohjelmistolla.

Kehittämisryhmä johtaa Tieteen linkkitalon toimintaa. Ryhmä kokoontui vuonna 2004 neljä kertaa. Ryhmän kokoonpanossa ovat edustettuina kaikki osallistujat:

- 1 jäsen + sihteeri / Jyväskylän yliopiston kirjasto (kehittämisryhmän johto)
- 1 jäsen / Eduskunnan kirjasto
- 1 jäsen / Kuopion yliopiston kirjasto
- 1 jäsen / Oulun yliopiston kirjasto
- 1 jäsen / ex. Virtuaalikirjasto Jyväskylän aineistontuottajakonsortio: SKS:n kirjasto, Teatteri- ja tanssialan keskuskirjasto, Sibelius-Akatemian kirjasto, Stakes tietopalvelu, Yhdyskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutuskeskuksen kirjasto (TKK)
- 1 jäsen / Viikin tiedekirjasto
- 1 jäsen / ex. Taloustieteiden virtuaalikirjaston aineistontuottajakonsortio: HKKK:n ja Hankenin kirjastot
- 1 jäsen / Tilastokirjasto
- 1 jäsen / ammattikorkeakoulujen kirjastot: Jyväskylän ammattikorkeakoulun kirjasto / Laurea-ammattikorkeakoulun kirjasto

Keskeisenä kommunikaatiovälineenä on virveli-postituslista sekä kehittämisryhmän virke-lista.

Virtuaalikirjastoa ja Renardusta on esitelty vuoden 2004 aikana kirjastojen järjestämissä tiedonhankinnan koulutuksissa. Tammikuussa palveluja esiteltiin Jyväskylän yliopiston kirjastossa venäläisten kirjastoihmisten delegaatiolle.

Uudistetusta palvelusta tiedotettiin niin että Jyväskylän yliopiston kirjasto hoiti yleisen tiedottamisen (kirjastoalan yleiset foorumit, lehdet, virtuaaliyliopisto jne.). Osallistujaorganisaatiot huolehtivat tiedottamisen omassa organisaatiossaan,

taustaorganisaatioissaan ja edustamiensa aihealueiden viestintäkanavissa. Tiedottamista varten tehtiin esite ja tarpeiden mukaan muokattavia tekstipohjia.

Rahoitus

Kuopion yliopiston kirjaston työ palvelun teknisenä ylläpitäjänä maksetaan kuluvana vuonna opetusministeriön vuonna 2003 myöntämistä rahoista, Oulun yliopiston kirjaston työ Renardus-palvelimen ylläpitäjänä EU-rahoitteisesta Renardus-hankkeesta jäljelle jääneistä rahoista. Muuten opm-rahoja on käytetty uudistushankkeen työntekijöiden palkkioihin ja käytetään edelleen mm. Tieteen linkkitalon kehittämisryhmän kokousten järjestämiseen ja esitemateriaalin tekoon.

Kun opm-rahast loppuvat, on vaihtoehtona, että palvelun teknisen ylläpidon, aineiston ylläpidon tuen ja yleisen koordinoinnin rahoitus järjestetään vuotuisin, organisaatiokohtaisin ylläpitomaksuin tai Tieteen linkkitalo alkaa saada pysyvää kansallista rahoitusta kirjastoverkon yhteisenä palveluna.

Kansalliskirjasto 2005 -työryhmän alatyöryhmältä tuli lausuntopyyntö syksyllä 2004 Kansalliskirjaston peruspalvelujen määrittelystä. Jyväskylän yliopiston kirjasto lähetti lausunnon, jossa pyydettiin muistamaan kansallisten internet-aihehakemistojen merkitys ja niiden tarve pysyviin ylläpito- ja/tai rahoitusratkaisuihin. Aikaisemmin eli vuonna 2003 JYK laatii muiden osallistujaorganisaatioiden tuella kirjeen yliopistokirjastojen neuvostolle, joka voi antaa suosituksia, tehdä ehdotuksia kansallisten palvelujen rahoittamiseksi. Kirjeessä todettiin, että palvelu ei ole enää projekti, vaan jatkuvaa toimintaa, joten sen rahoitus olisi järjestettävä pysyvämmälle pohjalle. Neuvostossa on toivottu palvelun kustannuslaskelmaa ja evaluointia. Niiden toteuttamiselle onkin nyt hyvä ajankohta, kun palvelu on uusittu.

Parempi palvelu

Palvelu on nyt Tieteen linkkitalona Virtuaalikirjastoa parempi. Sitä on helppo käyttää yksinkertaisesta, yhtenäisestä käyttöliittymästä. Hakuominaisuudet ovat Virtuaalikirjastoa monipuolisemmat.

Tieteen linkkitalo on huhtikuussa 2005 löydettävissä seitsemästä korkeakoulujen paikallisesta NELLI-portaalista¹⁰, neljästä näistä se on mukana NELLIn monihaussa.

Tieteen linkkitalo on edelleen haettavissa myös eurooppalaisesta Renardus-portaalista. Linkkitalon aineistot löytyvät selaillen ja hakutoiminnon kautta. Renardus toimii tällä hetkellä varsin matalalla profiililla, resurssipulan vuoksi palvelua ylläpitävä Göttingenin yliopisto Saksassa ei voi tehdä esim. kaikkia ohjelmistopäivityksiä heti kun ne ilmestyvät. Palvelu on kuitenkin asiakaskäytössä. Tieteen linkkitalossa seurataan Renarduksen tilannetta. Tällä hetkellä Linkkitalon Renardus-käyttöön valituista viitteistä siirtyvät Renardus-portaalin käyttöön vain pakollisten kenttien sisällöt (mm. nimeke, kuvailu, asiasanat, URL).

¹⁰ Kaikkiaan huhtikuussa 2005 käytössä 11 paikallista NELLIä

Tulevaisuudessa Linkkitalon kytkökset toisiin tiedonhakujärjestelmiin lisääntyvät edelleen – palvelun liittämistä osaksi yleisten kirjastojen koordinoimaa Tiedonhaun porttia on sovittu.

Osallistujaorganisaatioille Tieteen linkkitalo tarjoaa hyvän ja näkyvän alustan alakohtaisten internet-resurssien esittämiseen. Organisaatiot voivat keskittyä aineistojen kuvailuun, kun tekniikka ja ohjeistus hoidetaan keskitetysti. Aineistoja voi kuvailla myös yhteistyössä useamman organisaation kesken yhteisiin viitteisiin. Ylläpitäjien käytössä on myös yhtenäiset, 2003 – 2004 uusitut valintakriteerit.¹¹ Linkkitarkistukset ajetaan automaattisesti kuun ensimmäisenä päivänä.

Kun palvelu julkistettiin uusittuna, tiedotteissa kutsuttiin uusia organisaatioita mukaan aihealueiden ylläpitoon. Tätä kampanjointia jatketaan edelleen – Linkkitaloon pitää saada lisää aihealueita. Uusien organisaatioiden ei tarvitse välttämättä aloittaa työtä tyhjältä pöydältä, vaan toiminnasta luopuneiden organisaatioiden viitteet ovat heidän käytössään.

Suunnitelmissa on myös aihehakemistoja ja vaihtoehtoisia ratkaisuja käsittelevän seminaarin järjestäminen.

Tilastoaineistoille tehdään Tilastokirjaston rahoituksella Linkkitaloon oma käyttöliittymä, eli jatkossa aineistot tulevat löytymään entisen Virtuaalikirjaston tapaan WebStat-palvelusta

Kuten edellä todettiin, vuoden 2005 aikana tehdään palvelun vaikuttavuusarviointi, jossa katsotaan sen asemaa suhteessa muihin Nelli-portaalin kautta käytettäviin tiedonlähteisiin. Tämän lisäksi palvelun merkittävyys ja käytettävyys on joka päivä tiedonhakijoiden arvioitavana.

25.4.2005 / Risto Heikkinen

Lisätietoa:

Risto Heikkinen, Jyväskylän yliopiston kirjasto, puh. (014) 260 3472
risto.heikkinen@library.jyu.fi
PL 35 (B), 40014 JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

¹¹ Ks. <http://www.jyu.fi/library/virtuaalikirjasto/opastus/valintakriteerit.html> - Valintakriteerit päivitti työryhmä Tuija Oksman, Merja Hyödynmaa, Heikki Laitinen ja Päivi Lipsanen.